
**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**

УДК 330.3

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-3-7>**Засанський В.В.**доктор економічних наук,
завідувач кафедри економічної теорії
Національного авіаційного університету**Бабич Р.Б.**кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії
Національного авіаційного університету**Zasans'ky Volodymyr**

National Aviation University

Babych Roman

National Aviation University

**ІННОВАЦІЙНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ****INNOVATION AND RESOURCE POTENTIAL
OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE**

У статті розглянуто перспективи розвитку економіки України на інноваційних засадах. Сучасна економіка є складним механізмом господарювання, в якому взаємодіють різні структурні складові, а для його ефективного розвитку необхідні перетворення у вигляді інновацій. Саме тому впровадження інновацій сьогодні визначають як вирішальний фактор соціального та економічного розвитку країни. У різних моделях інноваційний процес закінчується на стадії появи інновації, початку її комерціалізації або процесу дифузії інновації. Сучасне підприємство не може існувати без інновацій. Інноваційна діяльність є індикатором руху підприємства до формування конкурентних переваг, оскільки саме запровадження інновацій в умовах обмеженості ресурсної бази визначає подальший розвиток компанії. Інновації трансформувалися в основну рушійну силу економічного та соціального розвитку. Інноваційна діяльність сприяла виходу світового співтовариства на вищий рівень соціально-економічного прогресу.

Ключові слова: інновації, науково-технічні рішення, ресурсний потенціал, людський капітал, інформаційні ресурси, технології, дослідження.

В статье рассмотрены перспективы развития экономики Украины на инновационных основах. Современная экономика является сложным механизмом хозяйствования, в котором взаимодействуют различные структурные составляющие, а для его эффективного развития необходимы преобразования в виде инноваций. Именно поэтому внедрение инноваций сегодня определяют как решающий фактор социального и экономического развития страны. В разных моделях инновационный процесс заканчивается на стадии появления инновации, начала ее коммерциализации или процесса диффузии инновации. Современное предприятие не может существовать без инноваций. Инновационная деятельность является индикатором движения предприятия к формированию конкурентных преимуществ, поскольку именно внедрение инноваций в условиях ограниченности ресурсной базы определяет дальнейшее развитие компании. Инновации трансформировались в основную движущую силу экономического и социального развития. Инновационная деятельность способствовала выходу мирового сообщества на высший уровень социально-экономического прогресса.

Ключевые слова: инновации, научно-технические решения, ресурсный потенциал, человеческий капитал, информационные ресурсы, технологии, исследования.

The article considers the prospects for the development of the Ukrainian economy on the basis of innovation. Modern economy is a complex mechanism of management in which the various structural components interact and for the effective development of which transformations are required in the form of innovations. That is why the introduction of innovations today is defined as a decisive factor in the social and economic development of the country. In different models, the innovation process ends at the stage of innovation, the beginning of its commercialization or the process of diffusion of innovation. It is important to establish that the immediate appearance of innovation can be considered as an integral part of the innovation process. At present, investors are increasingly focusing on innovation, finding new opportunities and reducing costs. A modern enterprise cannot exist without innovation. Innovative activity serves as an indicator of the company's movement to the formation of competitive advantages, since the very introduction of innovations in the conditions of limited resource base determines the further development of the company. Innovations have become the main driving force of economic and social development. Innovative activities contributed to the emergence of the world community at a higher level of socio-economic progress. In global economic competition, those countries that provide favorable conditions for innovation benefit. Innovative climate created by society and state, provides an opportunity to increase the innovative potential of the country and its enterprises. An important factor affecting the success of innovation, both individual firms and the economy as a whole, are increasingly becoming knowledge, information and human capital. As a result, economic development increasingly dependent on intangible assets and intellectual capital, generating major competitive advantages.

Key words: innovations, scientific and technical solutions, resource potential, human capital, information resources, technologies, research.

Постановка проблеми. На сучасному етапі інноваційний розвиток економіки належить до основних державних пріоритетів внутрішньої політики високорозвинених країн світу. Економіці сучасної держави потрібна наука високого рівня, що забезпечує створення новітніх розробок, системи їх ринкової апробації та відбору, а також механізмів організації сучасних виробництв.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням аспектів інноваційного розвитку економіки присвячені праці таких вчених, як Д. Гелбрейт, П. Друкер, К. Крістенсен, Г. Менш, Б. Твісс, К. Фрімен, Е. Харгадон, Й. Шумпетер.

Метою статті є аналіз перспектив інноваційного розвитку економіки країни на основі оптимального використання ресурсного потенціалу; узагальнення основних напрямів та окремих заходів державної економічної політики України в контексті ефективного впровадження нововведень та досягнень науково-технічного прогресу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перехід до інноваційної моделі розвитку передбачає принципову трансформацію економіки загалом. Провідну роль відіграє наукоємне виробництво, в якому вирішальне значення має здатність компанії до постійного оновлення продукції за рахунок впровадження новітніх технологій. Інноваційна політика базується одночасно на створенні та практичному використанні знань, за якої великого значення набуває комерційна віддача від нових технологій. Розроблення інноваційної політики для України є актуальною проблемою, оскільки показники наукоємності вітчизняної промис-

ловості є вкрай низькими, незважаючи на високий науковий потенціал.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку національної економіки в сучасних умовах є впровадження інновацій у виробництво. Створення та успішне застосування різноманітних нововведень дає змогу істотно змінити обсяги та якість виробництва й споживання, підвищити продуктивність праці, знизити сукупні витрати та випускати конкурентоспроможну продукцію. Варто відзначити, що інноваційний процес перебуває в незадовільному стані, а суттєвих зрушень у цій сфері останніми роками не спостерігається.

Протягом останніх років зростає використання результатів наукових досліджень вітчизняних вчених у сфері інноваційної діяльності провідних держав світу, знижується кількість інноваційно активних підприємств в нашій країні. Серед країн Європейського Союзу мінімальні показники загального інноваційного індексу розвитку мають Румунія (31,1) та Болгарія (45,4), але навіть вони вищі, ніж показники України. Порівнюючи ситуацію з країнами-лідерами, такими як Швеція (140,8), Данія (132,4), Нідерланди (128,5), Німеччина (119,6), Бельгія (117,5), бачимо, що цей розрив з Україною складає майже п'ять разів [1].

Світовий досвід показує, що фінансування наукових досліджень та розробок здійснюється за рахунок держави, а участь бізнесу обмежується незначною кількістю конкретних замовлень. Організація виробництва – це прерогатива бізнесу, держава ж переважно виступає регулятором.

Реалізація інновацій здійснюється у сфері бізнесу, оскільки покупцем є підприємець,

якого конкуренція змушує вносити істотні зміни у виробництво, або підприємець, що створює новий бізнес.

Під інноваціями розуміють нововведення у вигляді нових технологій, видів продукції та послуг, організаційно-технічних та соціально-економічних рішень виробничого, фінансового, комерційного та адміністративного характеру. Послідовність їх втілення у життєвий цикл розглядається як інноваційний процес. Інноваційний процес пов'язаний зі створенням, освоєнням та поширенням інновацій.

Науково-технічні розробки й нововведення є проміжним результатом науково-виробничого циклу, а в процесі практичного застосування перетворюються на науково-технічні інновації. Неодмінними властивостями інновацій мають бути їх здатність приносити прибуток, науково-технічна новизна та промислова придатність [2]. Без інновацій у сучасній державі не може бути гідного майбутнього. Залучення науки, науково-технічних розробок та передових технологій дає змогу розраховувати на успіх в ринковій економіці.

Інноваційна діяльність базується на схильності підприємця до ризику. За вдалого впровадження підприємство отримує монопольний прибуток, а нововведення поступово поширюється й використовується в процесі господарської діяльності іншими підприємствами. Подальше падіння норми прибутку стимулює підприємства до нових інновацій.

Переходячи на інноваційний розвиток, економіка країни стає менш залежною від цінової кон'юнктури та забезпечує більш високий рівень життя населення. Широке впровадження інновацій в різних галузях сприятиме зростанню економіки України.

Серед основних завдань економічної політики, які визначають особливості стратегічного управління інноваціями, можна виділити розширене відтворення інтелектуальних ресурсів, розвиток інноваційної інфраструктури та створення сприятливих умов інноваційної діяльності. Насамперед ця дія виявляється через кадрову складову й систему освіти. Це є найважливішою інтелектуальною передумовою підвищення рівня інноваційного потенціалу.

Інноваційно-ресурсний потенціал можна визначити як здатність різних галузей економіки виробляти наукоємну продукцію, що відповідає вимогам світового ринку, тобто він є здатністю системи до трансформації фактичного порядку речей в новий стан задля задоволення суспільних потреб та прогресу.

Встановлено, що інноваційно-ресурсний потенціал може бути розглянутий як з позиції ресурсної компоненти, що характеризує мож-

ливість застосування певних ресурсів для здійснення інноваційної діяльності; з позиції внутрішньої компоненти, що дає змогу визначити механізми та важелі державного управління, за умови застосування яких будуть впроваджуватися інновації; так і з позиції результативної компоненти, що відображає результат реалізації використання ресурсних можливостей, тобто досягнутий рівень інноваційного потенціалу [3].

В результаті цього розподілу формуються науково-технічний потенціал, освітній потенціал та інвестиційний потенціал. Така сукупність складає інноваційний потенціал макросистеми. На мікрорівні інноваційна діяльність здійснюється через відповідні інноваційні проекти. Інноваційний проект є складною системою взаємозумовлених і взаємозалежних заходів, вжиття яких спрямоване на досягнення конкретних цілей на пріоритетних напрямках розвитку. Застосування методології управління проектами є найбільш ефективним підходом до оптимізації процесів реалізації інноваційних проектів. Вона дає змогу підвищити ефективність робіт та досягнути необхідних результатів з найменшими затратами. Це стосується реалізації не тільки певних інноваційних проектів в рамках окремих організацій, але й програм на міжрегіональному, державному та міжнародному рівнях.

Щодо оцінювання фактичного стану інноваційного потенціалу необхідна сукупність показників, які відображають його ресурсну та результативну компоненти. В такий спосіб буде визначена здатність до здійснення інноваційної діяльності. Для визначення рівня достатності інноваційно-ресурсного потенціалу повинна бути розроблена нормативна модель, що характеризує граничні параметри його задовільного та незадовільного станів [4].

Зіставлення фактичних та нормативних показників дасть змогу виділити сильні й слабкі сторони розвитку інноваційних процесів в країні. Це, зрештою, стане основою для розроблення заходів, вжиття яких спрямоване на підтримку позитивних та подолання негативних тенденцій інноваційного розвитку.

Визначено, що інноваційно-ресурсний потенціал є сукупністю науково-технічних, технологічних, інфраструктурних, фінансових, правових, культурних та інших можливостей щодо реалізації нововведень, що забезпечують конкурентоспроможність кінцевої продукції або послуг відповідно до мети та стратегії економічного розвитку країни. Інноваційний потенціал включає, окрім технологічного прогресу, інституційні форми, безпосередньо пов'язані з механізмами науково-технічного

розвитку, інноваційну культуру суспільства, сприйняття ним нововведень.

Наголошено на тому, що неодмінною умовою інноваційного розвитку є правове забезпечення, що передбачає адаптацію до правової бази нової інноваційної системи України та створення відповідних нормативно-правових документів, що забезпечують ефективне функціонування інноваційної діяльності.

На початкових етапах формування інноваційної системи необхідне активне сприяння держави, застосування відповідного управлінського підходу до реалізації державної інвестиційної політики, спрямованої на відновлення процесів розширеного відтворення [5]. Стратегічною метою державної інвестиційної політики має бути формування механізму інноваційно-інвестиційної діяльності, адекватного ринковому середовищу.

Глобалізація як процес сучасної загальнолюдської еволюції та прогресу стає для України основним імперативом та має певні виклики, зокрема технологічні, економічні, соціальні. Основним недоліком національних стратегій розвитку до останнього часу було те, що вони відображали інерцію минулого, а не імперативи майбутнього.

Переживши безпрецедентні системні трансформації у XX столітті, світ вийшов на постіндустріальну парадигму розвитку, коли конкурентоспроможність країн визначається не статичними, пов'язаними із забезпеченістю матеріальними й трудовими ресурсами, а динамічними перевагами з пріоритетом знань, інновацій та інформації [5].

Наприкінці минулого століття зі входженням цивілізації в постіндустріальну епоху суттєво змінились теоретичні уявлення щодо факторів економічного розвитку. Світова практика демонструє приклади, коли країни, багаті на природні ресурси, залишаються відносно бідними, а ті, що мають їх обмежену кількість, швидко розвиваються. Недостатніми щодо економічного успіху є наявність трудових ресурсів та значні накопичення капіталу, коли країни розвиваються на індустріальній основі.

Країни-лідери демонструють сталу внутрішню й міжнародну конкурентоспроможність, реалізуючи постіндустріальну стратегію розвитку. Характерними ознаками таких країн є [5]:

- різке зниження сировинної та частково енергетичної залежності внаслідок деіндустріалізації економіки;
- вивільнення в міжнародній торгівлі ринків масових споживчих товарів;
- пріоритетність нового самостійного стратегічного та глобального конкурентоспроможного продукту, знань, інформації.

– переорієнтація інвестицій з розширенням виробництва та накопичення матеріальних активів на розвиток людського капіталу.

Взагалі глобальна інформатизація стає виразом сутності постіндустріального розвитку й ключовим технологічним викликом сучасності, що має універсальний характер, оскільки відповідь на нього необхідно шукати всім країнам в усіх сферах життєдіяльності;

На сучасному етапі розвитку значних результатів досягатимуть ті країни, де забезпечуватимуться оптимальні пропорції між творчою енергією людини та іншими ресурсами. Мається на увазі інтелектуальний ресурс суспільства як глибинна основа соціально-економічного прогресу.

В процесі формування й економічного функціонування інтелектуального ресурсу використовуються суспільні інформаційні фонди, а в результаті творчої інтелектуальної праці продукується інноваційний ресурс. У ширшому розумінні інтелект як ресурс розвитку є потенційною та реальною здатністю нації підтримувати «творчу енергетику» в усіх сферах діяльності, науці, політиці, бізнесі, культурі.

Потенційно цим ресурсом володіє кожна країна, однак оптимально його використовувати й розвивати вдається насамперед тим, які здатні забезпечувати весь процес інтелектуального відтворення. В сучасних умовах для цього необхідні фінансові ресурси, акумулювати які можуть лише окремі країни.

За останній рік країни – члени Європейського Союзу (ЄС) витратили майже 320 млрд. євро на дослідження та розробки (НДДКР, R&D). Інтенсивність НДДКР, тобто витрати на R&D у відсотках від ВВП, становила 2,07% у 2018 році порівняно з 2,04% у 2017 році. Щодо економік інших країн, то інтенсивність R&D в ЄС була нижчою, ніж у Південній Кореї (4,22%), Японії (3,28) та Сполучених Штатах (2,76), тоді як вона була приблизно на тому ж рівні, що й у Китаї (2,06), й набагато вищою, ніж у Туреччині (0,96%). Для того щоби забезпечити стимул до конкурентоспроможності ЄС та збільшити до 2020 року інтенсивність НДДКР до 3%, в ЄС було розроблено п'ять основних цілей стратегії розвитку Європи до 2020 року [6].

Основним геоekonomічним викликом сучасності є те, що на одному полюсі сучасної світової економіки концентруються країни-лідери. На основі вдалої багаторічної експансії в усіх сегментах світового ринку, накопиченого у безпрецедентних масштабах капіталу, ключовими детермінантами їх успіху у третьому тисячолітті стають інтелектуалізація із здатністю до постійних інновацій, соціалізація з пріоритетом якомога повнішого самовиразу особистостей,

екологізація виробництв і середовища життєдіяльності [7].

На іншому полюсі світової економіки перебуває більшість країн світу, для яких економічна глобалізація проявляється насамперед як якісно нові умови розвитку, на які вже практично неможливо впливати, але які обов'язково треба враховувати. Особливо важливо враховувати масштаби й динаміку процесу становлення системи глобального управління ресурсами планети і перерозподілом світового доходу, який не є еквівалентним. Глобалізація справляє неоднозначний вплив на умови життєдіяльності людей.

Останнім часом внаслідок змін у глобальній економіці реальний валовий світовий продукт, що визначає сукупний обсяг економічної діяльності всіх людей в усіх країнах, збільшився більш ніж у два рази. При цьому якість життя більшої частини населення світу підвищилась внаслідок зростання доходів на душу населення, збільшення тривалості життя й підвищення рівня освіти. Зауважимо, що зростання обсягів торгівлі та капіталовкладень на глобальному рівні здійснюється з великою швидкістю, але переважно в інтересах більш динамічних і могутніх країн.

Залишаються проблематичними дві гострі соціальні проблеми, такі як бідність та безробіття, що може привести до соціальних катастроф планетарного масштабу [8].

Розвитку процесу культурної глобалізації сприяють відкриті та демократичні суспільства, деідеологізація та лібералізація світового розвитку, міжнародний туризм, дерегіоналізація інформації та засобів масової комунікації, а на його заваді стоять релігійно-цивілізаційна мозаїчність світу та етнічний націоналізм.

Розвиток демократії безпосередньо пов'язаний зі зростаючим освітньо-інтелектуальним рівнем суспільства та його інформацією. Відомо, що загальна середня освіта стала ключовим чинником дієвості демократичних виборчих систем.

Загалом майже в усіх країнах спостерігається невисокий рівень соціальної довіри політичним і громадським інститутам. Це особливо характерно для країн із трансформативними економіками.

Організовані глобальним чином мультимедіа-компанії через вплив неекономічного та несилового характеру безпосередньо на розум людей фактично пригнічують індивідуальність, інтелект, нещадно їх експлуатуючи [7].

Сьогодні не йдеться про наші амбіції перейти від системи, де взаємодіють переважно до- та індустріальні технології і стандарти, до цілковито постіндустріальної системи.

Об'єктивно обумовлена інтернаціональна природа сучасного науково-технологічного прогресу дає більшості країн змогу бути в його руслі, знаходити свої, іноді унікальні ніші. Це додатково стимулює міжнародне наукове співробітництво.

Свою роль у поширенні результатів НТП відіграють головні суб'єкти глобальної економіки, якими є транснаціональні корпорації з науковими штаб-квартирами у США, Японії, західноєвропейських країнах та сотнями тисяч філій по всьому світі.

Мета підтримки базових інтелектуальних інституцій з постійним накопиченням постіндустріальних цінностей у чітко визначених пріоритетах є цілком реальною для України. Науково-технічний потенціал в усіх своїх структурних елементах, а саме кадровому, матеріально-технічному, фінансовому, наукових напрацюваннях, за своїми кількісними та якісними параметрами ставить певні обмеження для відбору пріоритетів [9].

Падіння асигнувань на розвиток науки спричинило згортання багатьох науково-дослідних програм, зниження престижності наукової роботи, швидке та некероване скорочення чисельності наукових кадрів, зниження рівня матеріального стимулювання науковців [10]. Однак найбільш загрозливим є не кількісне, а якісне переродження наукового потенціалу. Кількість використаних винаходів за останні роки істотно зменшилася, скоротилась чисельність спеціалістів, що виконують науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи.

Ключове завдання полягає в тому, щоби через реалізацію традиційних конкурентних переваг перейти до створення таких переваг у наукоємних високотехнологічних галузях. Йдеться про мобілізацію фактору динамічної конкурентної переваги, що має самовідтворювальну природу. Для цього необхідне вжиття масштабних заходів, таких як:

- оновлення системи організації наукових досліджень та освоєння їх досягнень;
- сприяння кадровому забезпеченню інноваційної діяльності, задля чого слід створити технополіси й технопарки як регіональні структури ринку інновацій;
- сприяння інноваційному підприємництву;
- сприяння комерціалізації результатів НДДКР на внутрішньому та зовнішньому ринках;
- співпраця задля запозичення світового досвіду з організації функціональних систем інноваційного розвитку.

Для України ключовою проблемою є створення умов, за яких би вартість наявного національного людського капіталу зростала [10].

Найціннішим активом посткомуністичних країн є наявність дешевої робочої сили з високою кваліфікацією. Однак низька ціна робочої сили стає чинником, що гальмує зростання конкурентоспроможності та приводить до відтоку людського інтелектуального капіталу. Водночас низька ціна робочої сили не компенсує ще більш низьку продуктивність у сфері виробництва товарів індустріального сектору економіки й робить їх неконкурентоспроможними.

З огляду на постіндустріальну парадигму Україна не може проектувати свій розвиток без урахування зростаючого значення сектору послуг, прогресивних тенденцій розвитку їх структури.

Зрозуміло, що перспективи розвитку України будуть залежати насамперед від рівня інформатизації не тільки економіки, але й суспільства загалом.

Однак з огляду на глобальну сутність сучасних інформаційно-комунікаційних систем абсолютно не фантастичною, а реальною виглядає наша інформаційна перспектива [7]. Сьогодні всі країни світу незалежно від рівня доходів є інформаційно взаємопов'язаними.

Здатність розвиватись на власній інтелектуальній основі з продукуванням новітніх науково-технологічних рішень в інноваційних сегментах світового ринку як базову постіндустріальну цінність можна забезпечити лише через систему підготовки й підтримки працівників постіндустріального типу. Інноваційна економіка потребує інноваційної освіти й менеджменту.

Попри всі втрати й негаразди останнього часу, наша наука й вища школа залишаються потужним громадським організмом, який продовжує продукувати не тільки найширший спектр нових знань, але й їх носіїв, тобто спеціалістів вищої кваліфікації. Щорічно тисячі й тисячі підготовлених на сучасному рівні амбітних молодих людей закінчують навчання у ВНЗ та аспірантурі. Однак більшість випускників не може знайти роботу за фахом, що є надзвичайно важливим для їх справжнього фахового становлення.

Фактично ми розбазарюємо найбільш вартісну частину людського капіталу нашої держави, пускаємо на вітер величезні кошти, витрачені на його створення. Інтелектуальний потенціал нації виснажується, зазнаючи дедалі відчутніших втрат, адже у вкрай скрутному становищі перебуває також більша частина українських вчених, працівників науководослідних і проектно-конструкторських установ, інженерно-технічних кадрів народного господарства [10]. Багато хто з них уже зневірився щодо можливостей належного застосу-

вання своїх здібностей і знань на батьківщині, перетворившись на шукачів долі за кордоном. Причому в лавах наукової еміграції переважають носії саме тих спеціальностей, що є визначальними в умовах сучасного етапу науково-технічного прогресу, тому цей процес разом з безпосередніми негативними впливами на наше сьогодення матиме й відчутні далекосяжні наслідки.

Країни, які є технологічними та фінансовими лідерами сучасного світу, провадять політику активного залучення таких фахівців, запроваджуючи для цього спеціальні послаблення в еміграційних правилах. В їх планах українським фахівцям відводиться не останнє місце. Отже, виходить, що величезні національні ресурси, які спрямовуються державою та населенням на розвиток інтелектуального потенціалу України, значною мірою знищуються або слугують іншим державам.

Такий стан речей не може бути визнаний нормальним. Кількість молодих спеціалістів, отже, обсяги підготовки наукових працівників і спеціалістів у вищих навчальних закладах та аспірантурі мають відповідати кількості реально наявних та прогнозованих робочих місць [10]. Це означає, що ми маємо або піти на певні скорочення у сфері вищої освіти, або винайти додаткові джерела, за рахунок яких можна було би створювати потрібну кількість робочих місць. При цьому енергійних зусиль слід очікувати не тільки з боку відповідних структур державної влади, але й від провідних підприємців та промисловців. Діяльність останніх зі створення нових робочих місць повинна гарантовано стимулюватися.

Загалом якщо орієнтуватись на універсальні постіндустріальні цінності, а не на сліпо запозичений досвід окремих країн, то можна не тільки зберегти традиційно сильну національну освіту, але й значно підвищити її конкурентоспроможність [11].

Загалом необхідна кардинальна реорганізація систем державного й корпоративного управління на базі найновіших інформаційних технологій з належним оцінюванням стану чи перспектив глобалізації.

Висновки з проведеного дослідження. Інноваційна діяльність є перш за все діяльністю, орієнтованою на створення та впровадження нововведень, проте її зміст не вичерпується, адже вона також пов'язана з науковими дослідженнями, створенням і покращенням технологічних процесів, які використовуються в діяльності підприємства, новими рішеннями в галузі організації виробництва або соціальної сфері, пошуком джерел фінансування інноваційного процесу. Можна зробити висновок,

що інноваційна діяльність є ширшим поняттям, ніж інноваційний процес або сукупність інноваційних процесів, оскільки охоплює види діяльності, що в нього не входять.

Резюмуючи, відзначаємо, що значення інноваційної діяльності для економіки країни

досить суттєво. Реалізація концепції сталого інноваційного розвитку неможлива без активної діяльності інноваційного бізнесу, який створює та просуває конкурентоспроможні товари та послуги як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

Список використаних джерел:

1. European innovation scoreboard 2018. URL: https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en (дата звернення: 29.03.2019).
2. Новиков В.С. Инновации в туризме : учебник для студентов высших учебных учреждений. Москва : Издательский центр «Академия», 2007. 208 с.
3. Захарченко В.И., Меркулов Н.Н., Ширяева Л.В. Инновационное развитие в Украине: теория, технология, практика : монография. Одесса : Фаворит, 2011. 640 с.
4. Рудь Н.Т. Інноваційний потенціал регіону: нові підходи до оцінки. *Регіональна економіка*. 2011. № 4. С. 140–150.
5. Лук'яненко Д.Г., Поручник А.М. Інноваційний ресурс економічного розвитку України: інтелектуальна місія університетів. *Вища школа*. 2011. № 12. С. 74–86.
6. First estimates of Research & Development expenditure. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9483597/9-10012019-AP-EN.pdf/856ce1d3-b8a8-4fa6-bf00-a8ded6dd1cc1> (дата звернення: 31.03.2019).
7. Губський Б.В. Економічна безпека України: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення : монографія. Київ : Укрархбудінформ, 2001. 122 с.
8. Геєць В.М., Семиноженко В.П. Інноваційні перспективи України : монографія. Харків : Константа, 2006. 272 с.
9. Диха М.В. Інновації – ключовий чинник соціально-економічного розвитку країни. *Інноваційна економіка*. 2012. № 4 (30). С. 28–33.
10. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України : у 3 т. Т. 1 : Економіка знань – модернізаційний проект України / за заг. ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. Київ : Фенікс, 2007. 520 с.
11. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України : у 3 т. Т. 1. Київ : Фенікс, 2007. 520 с.
12. Диха М.В. Глобальна конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість України: стратегії реалізації : монографія. Хмельницький : ХНУ, 2011. 207 с.

References:

1. European innovation scoreboard 2018. URL: https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en (data zvernennia: 29.03.2019).
2. Novikov V.S. (2007). Innovatsii v turizme : uchebnik dlya studentov vysshih uchebnyih uchrezhdeniy [Innovations in tourism: a textbook for students of higher educational institutions]. Moskva : Izdatelskiy tsentr «Akademiya», 208 s. (in Russian)
3. Zaharchenko V.I., Merkulov N.N., Shiryayeva L.V. (2011). Innovatsionnoe razvitie v Ukraine: teoriya, tehnologiya, praktika : monografiya [Innovative development in Ukraine: theory, technology, practice: monograph]. Odessa : Favorit, 640 s. (in Russian)
4. Rud N.T. (2011). Innovatsiinyi potentsial rehionu: novi pidkhody do otsinky [Innovative potential of the region: new approaches to evaluation]. *Rehionalna ekonomika*, 4, 140–150. (in Ukrainian)
5. Lukianenko D.H., Poruchnyk A.M. (2011). Innovatsiinyi resurs ekonomichnoho rozvytku Ukrainy: intelektualna misiia universytetiv [Innovative resource of economic development of Ukraine: the intellectual mission of universities]. *Vyshcha shkola*, 12, 74–86. (in Ukrainian)
6. First estimates of Research & Development expenditure. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9483597/9-10012019-AP-EN.pdf/856ce1d3-b8a8-4fa6-bf00-a8ded6dd1cc1> (data zvernennia: 31.03.2019).
7. Hubs'kyi B.V. (2001). Ekonomichna bezpeka Ukrainy: metodolohiia vymiru, stan i stratehiia zabezpechennia : monohrafiia [Economic security of Ukraine: methodology of measurement, state and strategy of providing: monograph]. Kyiv : Ukrarkhbudiinform. (in Ukrainian)
8. Heiets V.M., Semynozhenko V.P. (2006). Innovatsiini perspektyvy Ukrainy : monohrafiia [Innovative perspectives of Ukraine: monograph]. Kharkiv : Konstanta. (in Ukrainian)
9. Dykha M.V. (2012). Innovatsii – kliuchovyi chynnyk sotsialno-ekonomichnoho rozvytku krainy [Innovation is a key factor in the socio-economic development of the country]. *Innovatsiina ekonomika*, 4 (30), 28–33. (in Ukrainian)

10. Stratehichni vyklyky XXI stolittia suspilstvu ta ekonomitsi Ukrainy [Strategic challenges of the 21st century for society and the economy of Ukraine]: u 3 t. T. 1 : Ekonomika znan – modernizatsiinyi proekt Ukrainy / za zah. red. V.M. Heitsia, V.P. Semynozhenka, B.Ie. Kvasniuka. Kyiv : Feniks, 2007. (in Ukrainian)
11. Stratehichni vyklyky XXI stolittia suspilstvu ta ekonomitsi Ukrainy [Strategic challenges of the 21st century for society and the economy of Ukraine]: u 3 t. T. 1. Kyiv : Feniks, 2007. (in Ukrainian)
12. Dykha M.V. (2011). Hlobalna konkurentospromozhnist ta investytsiina pryvablyvist Ukrainy: stratehii realizatsii : monohrafiia [Global competitiveness and investment attractiveness of Ukraine: implementation strategies: monograph]. Khmelnytskyi : KhNU. (in Ukrainian)